

## INTERREG NEXT ROMANIA-REPUBLICA MOLDOVA

### ANEXA

#### ȘABLON PENTRU PROGRAMELE INTERREG

CCI	
Titlu	Interreg NEXT Romania-Republica Moldova
Versiune	1
Primul an	[2021]
Ultimul an	[2029]
Eligibil de la	01.01.2021
Eligibil până la	31.12.2029
Numărul deciziei comisiei	
Data deciziei comisiei	
Numărul deciziei de modificare a programului	
Data de intrare în vigoare a deciziei de modificare a programului	
Regiunile NUTS acoperite de program	NUTS III
Componentă	A

## Cuprins

1. Strategia programului comun .....	3
1.1. Zona programului .....	3
1.2. Strategia programului comun .....	3
POPULAȚIA ȘI TERITORIUL .....	3
PROVOCĂRI ECONOMICE.....	5
IMPACTUL CRIZEI COVID-19 .....	6
PROVOCĂRI DE MEDIU .....	7
CONECTIVITATE ȘI TRANSPORT.....	8
PROVOCĂRI SOCIALE .....	8
TURISM.....	9
GUVERNANȚA ȘI SOCIETATEA CIVILĂ .....	9
MIGRAȚIA ȘI MANAGEMENTUL FRONTIEREI.....	10
SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI .....	10
LECTII ÎNVĂȚATE .....	13
1.3. Justificare pentru selecția obiectivelor de politică și a obiectivelor specifice Interreg, prioritățile corespunzătoare, obiectivele specifice și formele de sprijin.....	16
2. Priorități .....	25

## 1. Strategia programului comun

### 1.1. Zona programului

Zona eligibilă a programului Interreg Next 2021-2027 România-Republica Moldova acoperă zona eligibilă a celor patru județe din România: Botoșani, Iași, Vaslui și Galați și întregul teritoriu al Republicii Moldova. Zona se întinde pe o suprafață totală de 54.089,80 km<sup>2</sup> și o lungime a graniței de 681,4 km. Din totalul zonei de bază eligibile, 37,42% din suprafață este reprezentată de cele patru județe din România și 62,58% de teritoriul Republicii Moldova.

### 1.2. Strategia programului comun

Prezentul document este întocmit pe baza Analizei Teritoriale, care a inclus o viziune de ansamblu asupra zonei de cooperare, și o analiză mai aprofundată axată pe obiectivele formulate pentru zonă prin Documentul Comun privind Programarea Strategică Interreg NEXT, precum și unul suplimentar aprobat de Comitetul Comun de Programare al Programului. Concluziile Analizei Teritoriale au fost, de asemenea,

ȚARA	REGIUNI ELIGIBILE	TERITORIUL (km <sup>2</sup> )	POPULAȚIA	URBAN	RURAL	DENSITATEA (locuitori/km <sup>2</sup> )
Republica Moldova	întregul teritoriu	33.843,50	3.542.708,00	1.527.483,00	2.015.225,00	79.30
România	4 județe					
	Botoșani	4.986,00	379.622,00	155.423,00	224.199,00	91.30
	Iași	5.476,00	793.559,00	369.557,00	424.002,00	172.40
	Vaslui	5.318,00	373.863,00	153.372,00	220.491,00	93.90
	Galați	4.466,30	504.058,00	273.956,00	230.102,00	140.60
<b>TOTAL</b>		54.089,80	5.593.810,00	2.479.791,00	3.114.019,00	

ajustate cu contribuția celor două țări participante și aportul părților interesate, colectat în timpul consultărilor desfășurate de Autoritatea de Management. Data limită pentru datele statistice în majoritatea cazurilor este 2019, întrucât documentul trebuia uneori adaptat la lipsa datelor statistice comparabile între cele două țări, întrucât unii indicatori lipsesc sau sunt diferiți în cele două state.

### POPULAȚIA ȘI TERITORIUL

Zona Programului are un total de 5.593.810 locuitori, dintre care 36,7% locuiesc pe

partea română a frontierei, în timp ce 63,3% pe partea moldovenească.

O mare parte a populației din zona programului locuiește în centre urbane cu densitate mare, precum municipiile Iași, Galați și Chișinău. Aceste centre urbane au devenit centre gravitaționale atât pentru populație, cât și pentru fluxurile economice.

Analiza a arătat că 44,33% din populația din zona centrală eligibilă trăiește în mediul urban și 55,67% în zonele rurale.

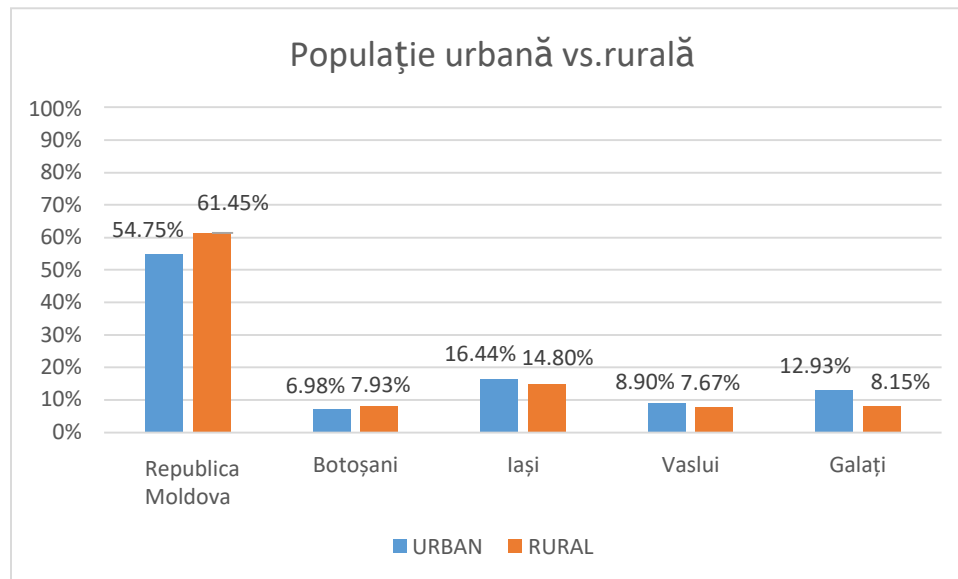
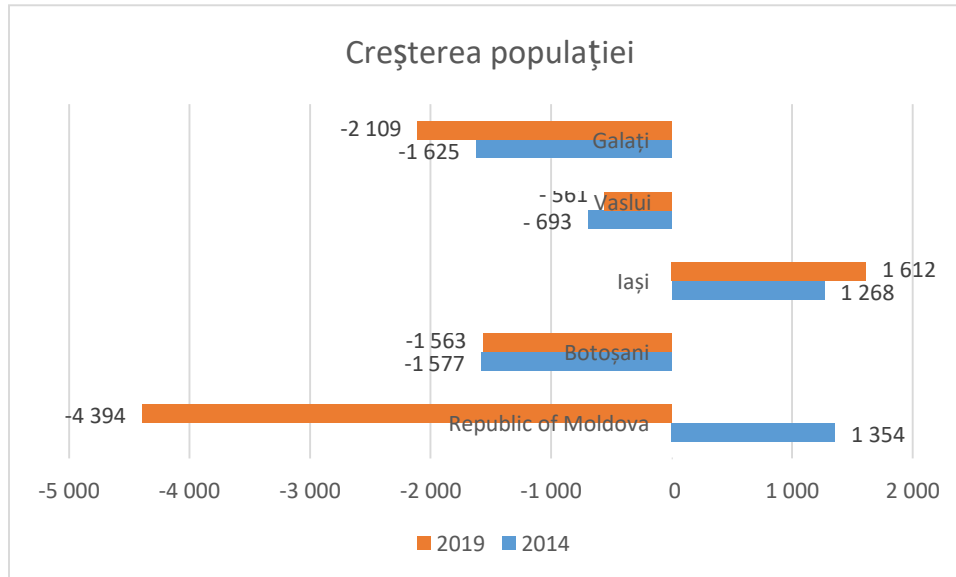


Figura nr.1 - Distribuția populației în mediul urban și rural

Populația Republicii Moldova este relativ tânără, 46,4% din populație având până în 35 de ani, în timp ce în România se înregistrează o creștere a procentului populației de 60 de ani și peste, de la 21,7% (în 2015) la 23% (în 2018). Populația adultă a României (15-59 ani) reprezintă 62,3% din populația totală, în scădere cu 290,2 mii față de 2015. În România, sporul natural a populației a fost de -3,9 (rata la 1.000 de locuitori), în timp ce în Republica Moldova a fost de -1,0 în aceeași perioadă de referință.



*Figura nr.2 - Creșterea populației în anii 2014 și 2019 pentru Republica Moldova și județele României*

Vârsta medie a populației care locuiește în România a fost de 41,9 ani în 2018, iar în Republica Moldova, același indicator era de 38,5 ani.

O problemă majoră în zonă este tendința migrației către exterior. Chiar dacă marile centre urbane reușesc să atragă o mare parte a migrației interne și externe, migrația în străinătate este încă semnificativă. În anul 2017, 23.156 de români sunt înregistrați că și-au stabilit reședința în străinătate, în timp ce 2.111 persoane din Moldova s-au stabilit în străinătate.

## PROVOCĂRI ECONOMICE

La prima vedere, analiza PIB-ului din ambele țări poate indica o creștere optimistă a cifrelor pe cap de locuitor. Dar corelând creșterea PIB-ului cu scăderea natalității în ultimii ani, se poate trage concluzia că situația bunăstării populației nu a înregistrat nicio îmbunătățire, ci, dimpotrivă, se înregistrează o scădere în ambele state, mai vizibilă în Republica Moldova.

În timp ce în Moldova PIB-ul pe cap de locuitor a crescut la 3.099 EUR (2019), același indicator ajunge la 11.530 EUR în România, care rămâne oricum mult sub media UE28. Structura PIB-ului este destul de similară în ambele țări partenere, cu o pondere covârșitoare reprezentând serviciile (peste 57%), în timp ce agricultura are o pondere mai mare în Republica Moldova comparativ cu România.

Deși în mod tradițional economia Moldovei se bazează în mare măsură pe sectorul său agricol, cu fructe, legume, vin, grâu și tutun, în ultimii ani sectorul IT a devenit unul

dintre cele mai dezvoltate și mai dinamice sectoare ale economiei naționale. Volumul exporturilor de produse și servicii TIC a depășit în 2019 cifra de 5 miliarde de lei, modificând calitativ structura exporturilor Republicii Moldova. Doar exporturile IT au crescut de peste 3 ori - de la 1,1 miliarde de lei în 2015 la 3,5 miliarde de lei în 2019, depășind considerabil categoriile tradiționale de export, precum vinurile de export (cu peste 400 de milioane de lei). Este esențial de menționat că echilibrul dintre aceste două subsectoare - conținut digital și infrastructură de comunicații - arată o schimbare calitativă a acestui sector de la consumul de rețele și servicii de acces la Internet la produse și servicii IT cu cea mai mare valoare adăugată, orientate spre export. Unul dintre proiectele cheie care vizează stimularea creșterii industriei IT și a inovației este parcul virtual IT, lansat la 1 ianuarie 2018. Peste doi ani de activitate, în parc au fost înregistrate peste 500 de companii, dintre care 300 sunt IT companii cu capital străin.

Republica Moldova depinde de remitențele anuale reprezentând peste 20% din PIB-ul anual. Cu puține resurse naturale de energie, Moldova importă aproape toate sursele sale de energie din Rusia și Ucraina. Moldova și România au inaugurat proiectul de interconexiune de gaze naturale Ungheni-Iași în august 2014, cofinanțat de ENPI CBC România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013. Conducta de 43 de kilometri dintre Moldova și România permite atât importul, cât și exportul de gaze naturale. Mai multe întârzieri tehnice și de reglementare au împiedicat transportul gazelor în Moldova până în martie 2015.

UE este cel mai mare partener comercial al Moldovei și cel mai mare investitor din țară. În 2020, a reprezentat 66,4% din totalul exporturilor și 52% din totalul comerțului.

În ultimii ani s-a înregistrat o creștere a ponderii exporturilor de alte categorii de produse decât cele menționate mai sus și anume: alimente, băuturi alcoolice, oțet nealcoolice, tutun; textile și articole textile; mașini și echipamente, echipamente electrice și părți ale acestora; echipamente pentru înregistrarea sau reproducerea sunetului și imaginilor.

Aceasta indică faptul că industria locală (industrie ușoară, alimentație, producție de mașini/echipamente tehnice) se dezvoltă și se modernizează progresiv, iar produsele autohtone devin din ce în ce mai competitive pe piețele externe.

Creșterea PIB-ului României a fost determinată de consumul privat și de o revenire a investițiilor. Investițiile au crescut puternic, cu 17,8% de la un an la altul, datorită performanței puternice în construcții. Exporturile au crescut cu 3,5%, reflectând cererea mai slabă pe principalele piețe de export, în timp ce importurile au rămas susținute (în creștere cu 7,2%). Construcțiile (cu 16,8%) și tehnologia informației și

comunicațiilor (TIC) (cu 8,1%) au fost principalii factori de producție.

Cu o rată a inflației în scădere de la 6,4 în 2016 la 3,8 în 2020, Moldova urmează tendința generală a statelor membre UE. România a înregistrat o rată a inflației de 2,6 în 2020, deși pandemia de COVID-19 a pus o presiune mare asupra acestui indicator economic pentru viitor. UE este cel mai mare partener comercial al Moldovei și cel mai mare investitor din țară. În 2020, a reprezentat 66,4% din totalul exporturilor și 52% din totalul comerțului.

### IMPACTUL CRIZEI COVID-19

Pe parcursul anului 2020 și începutul anului 2021, atât România, cât și Moldova (la fel ca majoritatea țărilor lumii) au înregistrat o încetinire economică și provocări bugetare radicale. De la creșterea ratei șomajului și închiderea companiilor la creșterea cheltuielilor din sectorul sănătății, s-a înregistrat o schimbare generală a economiei.

Pe lângă criza de sănătate cauzată de COVID-19, pandemia a declanșat o criză economică gravă care a afectat toate sectoarele, dar mai ales pe cel privat (turism, inclusiv industria HORECA, transporturi etc.), cu un impact uriaș asupra întreprinderilor mici. Nivelurile șomajului au atins cifre îngrijorătoare, iar guvernele s-au concentrat pe măsuri de redresare îndreptate către cei mai expuși. Guvernul României a oferit un stimulent fiscal de 4,4% din PIB în 2020 ca răspuns la criza COVID-19. Acesta a constat în ajutor financiar acordat companiilor mici în perioada de izolare, a negociat suspendarea ratei creditului bancar pentru populație. Au fost efectuate plăți suplimentare către sistemul de sănătate și a fost finanțată achiziția de echipamente pentru spitale și școli, școlarizarea online a devenit singura soluție din martie 2020 până în mai 2021 pentru majoritatea categoriilor de elevi. Pe de altă parte, Guvernul Republicii Moldova, pentru a reduce impactul COVID-19 asupra sectorului economic, în special asupra IMM-urilor, a luat o serie de măsuri, printre care: suspendarea sau reducerea plăților TVA și a altor obligații fiscale; implementarea diferitelor stimulente economice pentru sprijinirea turismului național; măsuri referitoare la șomaj, în special, diferite subvenții pentru angajatori și reglementarea muncii la distanță.

Afectată de pandemie și de seceta severă, economia Republicii Moldova s-a contractat în 2020, PIB-ul înregistrând o scădere de 7%. Principalii factori care au determinat această scădere a PIB au fost consumul populației, care a scăzut și el cu 7%, urmat de investiții și stocuri. În ceea ce privește oferta, măsurile de carantină au dus la oprirea comerțului și a producției industriale. Nivelul de ocupare a atins minimul din ultimii cinci ani. În 2021, economia a început treptat să se redreseze, dar majoritatea indicatorilor pe termen scurt rămân în zona negativă.

În perioada crizei COVID-19, România a oferit sprijin Republicii Moldova, sub formă de echipamente medicale, personal medical și a donat, de asemenea, mii de doze de vaccin populației din Republica Moldova. Acțiunile au fost susținute fie din fonduri ale Guvernului României, fie din cele de la Mecanismul de protecție civilă al UE.

În plus, Planul UE de redresare economică pentru Moldova stabilește planuri pentru investiții de până la 600 de milioane EUR între 2021 și 2024, în strânsă cooperare cu statele membre ale UE și instituțiile financiare internaționale, ca parte a abordării „Team Europe”, precum și cu investitori privați.

## PROVOCĂRI DE MEDIU

Ambele țări participante au puncte slabe legate de nivelurile ridicate ale emisiilor de carbon, o rată scăzută a energiilor regenerabile în Republica Moldova, o suprafață redusă de păduri în România și o recoltare intensivă a lemnului în Republica Moldova.

În ceea ce privește emisiile de CO<sub>2</sub>, utilizarea combustibilului solid și arderea deșeurilor pentru încălzirea locuințelor și în industrie în Republica Moldova, împreună cu utilizarea scăzută a eficienței energetice, reprezintă principala cauză a poluării aerului. Dacă în România (zona eligibilă) sunt instalate 14 sisteme publice de monitorizare a calității aerului, pe întreg teritoriul R. Moldova sunt în vigoare 9 sisteme de monitorizare manuală. Politicile guvernamentale implementate de ambele țări au avut un impact pozitiv asupra reducerii emisiilor de carbon, fiind în concordanță cu măsurile Uniunii Europene pentru atingerea țintelor până în 2030. O monitorizare mai atentă a calității aerului în ambele țări ar contribui la luarea măsurilor de reducere a poluării aerului. și, prin urmare, îmbunătățirea calității vieții, în special în principalele centre urbane.

În 2017, ponderea energiei regenerabile pentru România era de 39,40, în timp ce Moldova avea o pondere de 27,84. Ambele țări se pot concentra pe creșterea acestei ponderi și pe identificarea surselor de noi energii pentru utilizarea clădirilor publice, precum și pentru utilizarea populației. Întrucât în ambele țări tendința de creștere a consumului de energie pe cap de locuitor a fost de aproximativ 10% în 2017 față de 2016, acest lucru ar trebui să determine autoritățile naționale să consolideze măsurile legate de creșterea ponderii energiei regenerabile.

Schimbările climatice își arată impactul asupra zonei programului prin creșterea temperaturii medii și modificări ale regimului precipitațiilor, atât cu variabilitate regională, cât și sezonieră ridicată. Consecințele sunt inundații și secetă distribuite pe parcursul anului cu potențiale daune aduse infrastructurii umane și valuri de căldură (cu impact asupra sănătății umane) și riscuri mai mari de incendii forestiere. Întrucât ponderea consumului de energie regenerabilă este destul de scăzută în



ambele țări, teritoriul eligibil al României având încă o rată mai bună, ambele țări ar trebui să ia măsurile necesare pentru a crește utilizarea energiei regenerabile, atât în sectorul privat, cât și în cel industrial. Ar trebui furnizate scheme financiare împreună cu stimulente pentru a motiva companiile și populația către o rată mai mare de utilizare a energiei regenerabile.

Gestionarea deșeurilor este o problemă sensibilă de ambele părți ale graniței, colectarea deșeurilor municipale fiind o zonă de interes pentru a dezvolta servicii adecvate pentru colectarea și reciclarea cantității tot mai mari de deșeuri municipale și industriale produse. În ceea ce privește intensitatea utilizării resurselor forestiere din punct de vedere al defrișărilor, cifrele indică o tendință destul de stabilă în Republica Moldova de la 250 ha în 2016 la aceeași cifră în 2019, în timp ce în aria eligibilă a României nu există defrișări raportate în perioada 2015-2019.

Când se vorbește despre utilizarea resurselor forestiere aferente lemnului autorizat pentru recoltare, în timp ce în zona eligibilă a României nu s-au acordat autorizații, în Republica Moldova cifrele variază de la 576 ha. în 2016 la 567 ha. în 2019.

În 2019, suprafețele din Republica Moldova supuse riscului de inundații se ridică la 2.315 km<sup>2</sup>, în timp ce în România suprafața este de 14.564 km<sup>2</sup>. (nu există date disponibile pentru județele individuale situate în zona eligibilă a României). Investițiile sunt absolut necesare de ambele părți ale graniței pentru a preveni viitoarele dezastre cauzate de inundații și pentru a pregăti mai bine autoritățile și populația din zonă.

## CONECTIVITATE ȘI TRANSPORT

Accesibilitatea pentru România în zonă prin autostrăzi și căi ferate este ușor sub medie în comparație cu alte state membre. În Republica Moldova, lungimea drumurilor publice este de 9.359 km, din care mai mult de jumătate (6.016,2 km) sunt drumuri locale. În Republica Moldova nu sunt disponibile autostrăzi în prezent, România raportând 920 km de autostrăzi la sfârșitul anului 2020. Transportul feroviar a scăzut în ambele țări, deoarece numărul de pasageri transportați pe calea ferată a scăzut treptat.

Din punct de vedere al conectivității aeriene, Moldova are 2 aeroporturi cu legături internaționale (Chișinău și Mărculești), în timp ce în zona eligibilă a României există un singur aeroport în Iași, având conexiuni internaționale. Din 28 aprilie 2014, cetățenii moldoveni cu pașaport biometric pot călători în spațiul Schengen fără viză.

Ambele țări participante au nevoie de investiții puternice în sectorul infrastructurii de transport, dar bugetul pentru astfel de proiecte ar trebui să fie considerabil

consistent. Prin urmare, se poate concluziona că proiectele de infrastructură de transport nu ar putea avea un impact semnificativ din cauza unei alocări reduse, iar abordarea strategică nu a putut fi îndeplinită.

## PROVOCĂRI SOCIALE

În ambele țări asistăm la o creștere a ponderii populației în vârstă, dublată de o parte importantă a populației active care a decis să plece din România sau Republica Moldova pentru a lucra în străinătate.

Mai mult, creșterea constantă a speranței de viață în zona programului pune o presiune uriașă asupra deficitului fondului de pensii.

În ceea ce privește migrația temporară de lungă durată, România se confruntă cu o tendință de creștere a numărului persoanelor care părăsesc țara și marea majoritate a emigranților din ambele state fac parte din populația activă care pleacă pentru locuri de muncă mai bine plătite și durabile în afara țărilor lor.

Investițiile în învățământul public reprezintă o nevoie constantă, fie că ne referim la infrastructura digitală, la modernizarea clădirilor școlilor sau la formarea continuă a profesorilor pentru a fi mai bine pregătiți să facă față provocărilor moderne și să-și adapteze metodele de predare la ultimele evoluții ale societății. Deși situația din zona programului s-a îmbunătățit în urma pandemiei de COVID-19, atunci când au fost cumpărate dispozitive IT pentru a crea condiția prealabilă pentru școlarizarea online, există încă o nevoie considerabilă de finanțare în acest sector.

Vulnerabilitatea ridicată a sistemului de sănătate la epidemiile globale, de exemplu COVID-19, a demonstrat necesitatea reformei pentru a asigura accesul universal la servicii esențiale, medicamente și vaccinuri sigure, de calitate și accesibile, scheme solide de protecție socială și acoperire de bază.

În contextul indicatorilor demografici menționați mai sus, dublați și de creșterea speranței de viață și de tendința de îmbătrânire în creștere, forța de muncă din domeniul sănătății este o problemă sensibilă care trebuie abordată.

## TURISM

Turismul este un potențial activ competitiv important pentru zona de bază eligibilă. Relieful variat, poziționarea geografică, flora și fauna variate, precum și moștenirea culturală a zonei sunt componente cheie care pot sta la baza dezvoltării infrastructurii și serviciilor turistice.

Având o bună conexiune de zboruri internaționale, cu Aeroportul Iași (RO) în continuă dezvoltare și creșterea numărului de destinații în toată Europa, potențialul întregii zone ar putea fi explorat și inclus pe harta city break-urilor. Mai mult, întrucât Republica Moldova a devenit și un actor puternic pe piața turismului la crâmă, acest turism de nișă ar putea fi și promovat, alături de situri istorice comune care leagă ambele țări.

Turismul durabil ar trebui încurajat, astfel încât să se păstreze unicitatea zonei, moștenirea sa naturală și culturală.

## GUVERNANȚA ȘI SOCIETATEA CIVILĂ

Calitatea funcției publice în Republica Moldova este influențată negativ de remunerarea relativ scăzută a funcționarilor publici, ceea ce generează o fluctuație substanțială a personalului cu impact asupra memoriei instituționale și a calității politicilor publice.

Potrivit Strategiei de reformă a administrației publice 2016-2020 a Republicii Moldova, serviciul public nu este nici atractiv și nici motivant pentru profesioniști buni și onești. Administrația publică îndeplinește încă funcții care nu sunt proprii rolului statului într-o economie de piață funcțională, iar modernizarea administrației publice este o cerință a întregii societăți moldovenești.

În România, programele naționale finanțate de UE au contribuit considerabil în ciclurile bugetare anterioare la reforma administrației publice, la dezvoltarea politicilor și strategiilor publice. Așadar, administrația din Republica Moldova ar putea beneficia de experiența deja dobândită de România, în cadrul proiectelor de cooperare care vizează schimbul de experiență și schimbul de bune practici.

Prevenirea și lupta împotriva corupției au cunoscut progrese considerabile în ambele țări, dar există încă loc de îmbunătățire. Implicarea societății civile în atingerea acestui obiectiv ar asigura o abordare obiectivă transparentă.

În ciuda progreselor înregistrate pentru ambele țări în ceea ce privește libertatea economică și implicarea societății civile, este încă necesară cooperarea în domeniile consolidării capacității instituționale și eficienței autorităților publice.

## MIGRAȚIA ȘI MANAGEMENTUL FRONTIEREI

Ambele țări sunt în urmă în ceea ce privește un control eficient la frontieră, astfel

încât să permită o gestionare adecvată a migrației. Strategiile comune de dezvoltare și guvernare pot ajuta la abordarea disparităților și pot ajuta la abordarea efectelor cele mai vizibile ale acestora, cum ar fi creșterea fluxurilor de migrație regulate și neregulate, temporare și permanente, precum și a criminalității organizate.

Migrația către exterior este o problemă importantă în întreaga zonă centrală, deoarece adulții tineri pleacă la muncă sau la studii (uneori nu se mai întorc niciodată) și lasă în urmă o populație dependentă semnificativă - formată din copii și bătrâni.

Proiectele comune care vizează modernizarea infrastructurii de trecere a frontierei, îmbunătățirea schimbului de informații și a cooperării între autoritățile de frontieră la nivel local sau îmbunătățirea guvernării printr-o abordare mai coordonată a gestionării ar contribui la o mai mare siguranță a frontierelor externe ale UE.

## SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI

Utilizarea fondurilor UE în cadrul programului trebuie luată în considerare în strânsă legătură cu alte programe naționale și/sau programe de cooperare care acoperă aceleași regiuni, cu strategii macroregionale și alte soluții de finanțare existente pentru țările participante.

România, beneficiază în cadrul zonei programului de sprijin financiar regional și sectorial care contribuie și la implementarea Obiectivului de politică 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon și vecinătatea ei și Obiectivul de politică 4 - O Europă mai socială și vecinătatea sa prin Nord-Est Programul Operațional Regional (pentru județele Iași, Vaslui, Botoșani) și Programul Operațional Regional- Regiunea de Dezvoltare Regională Sud-Est (pentru județul Galați) sau programe principale, precum Planul Național de Recuperare și Reziliență, Programul Operațional Dezvoltare Durabilă, Programul Operațional de Sănătate, Programul Operațional Educație și Ocuparea Forței de Muncă, Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială, Programul Operațional Tranziție Justă (doar pentru județul Galați). În plus, sunt finanțate operațiuni care vizează gestionarea frontierelor prin *Instrumentul pentru managementul frontierelor și politica de vize*, beneficiind de peste 90 de milioane de euro doar pentru tipuri similare de intervenții cu cele prevăzute în ISO 2 - O Europă mai sigură și mai securizată.

Republica Moldova a dezvoltat mai multe scheme naționale de finanțare dedicate problemelor de mediu, investițiilor în eficiență energetică și conectivitate la apă și canalizare, care vor fi puse în aplicare începând cu 2021. De asemenea, un nou parteneriat al Guvernului Republicii Moldova cu USAID, care acoperă perioada 2020-2025, este în vigoare. Prin aceasta, va fi oferită asistență directă instituțiilor publice

pentru a cataliza implicarea cetățenilor în comunitățile lor pentru a stimula cererea de guvernare responsabilă și instituții democratice mai puternice.

Elaborarea prezentului program Interreg Next are în vedere potențiale sinergii cu alte programe de cooperare precum Programul Interreg Next Bazinul Mării Negre, pentru PO 2, în domeniul prevenirii riscului de dezastre și, de asemenea, urmărește să contribuie la obiectivele Strategiei UE pentru Regiunea Dunărea (SUERD).

Zona programului este acoperită de Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD). Această strategie este susținută la cel mai înalt nivel politic de către toate țările participante, care sunt deci gata să sprijine acele acțiuni care decurg din Planul său de acțiune revizuit, cu condiția să contribuie și la obiectivele specifice ale regiunilor transfrontaliere. Acest lucru necesită o coordonare bună și proactivă cu părțile interesate din SUERD. Strategia reunește 14 țări de-a lungul Dunării, printre care se numără și România și Moldova.

Strategia se concentrează pe patru piloni, iar în cadrul fiecărui pilon există acțiuni concrete de cooperare specifică domeniilor prioritare: conectarea regiunii (îmbunătățirea mobilității și a conexiunilor de transport, încurajarea energiei mai durabile, promovarea culturii și a turismului); protejarea mediului (refacerea și menținerea calității apei, gestionarea riscurilor de mediu, conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și a solului); construirea prosperității (dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere, sprijinirea competitivității întreprinderilor, investirea în oameni și competențe); consolidarea regiunii (intensificarea capacității instituționale și a cooperării, colaborarea pentru promovarea securității și combaterea criminalității organizate și grave).

Strategia Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova va contribui la următoarele obiective SUERD:

- conectarea regiunii (promovarea culturii și turismului);
- protejarea mediului (gestionarea riscurilor de mediu,);
- consolidarea regiunii (întărirea capacității instituționale și a cooperării, colaborarea pentru promovarea securității și combaterea criminalității organizate și grave;).

Tabelul de mai jos prezintă o imagine clară a contribuției Programului la obiectivele SUERD:

<b>Obiective de politică și Obiective specifice propuse</b> → <b>AP-uri (Acțiuni Prioritare) SUERD</b> ↓	<b>OP2 (iv)</b> Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor de dezastru și a rezistenței, ținând seama de abordările ecosistemice	<b>OP2 (vii)</b> Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	<b>OP4 (ii)</b> Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea unei infrastructuri accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educație și formarea la distanță și online	<b>OP4 (v)</b> Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate	<b>OP4 (vi)</b> Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială	<b>ISO 1</b> O mai bună guvernare în materie de cooperare	<b>ISO 2</b> Sporirea siguranței și securității Europei
AP 1a Mobilitatea apei							
AP 1b Mobilitate feroviară-rutieră-aeriană							
AP 2 Energie sustenabilă							
AP 3 Cultură și turism, de la oameni la oameni							
AP 4 Calitatea apei							
AP 5 Riscuri de mediu							
AP 6 Biodiversitate și peisaje, calitatea aerului și solurilor							
AP 7 Societatea bazată pe cunoaștere							
AP 8 Competitivitatea							

întreprinderilor							
AP 9 Oameni și competențe							
AP 10 Capacitatea instituțională și cooperare							
AP 11 Securitate							

## LECȚII ÎNVĂȚATE

Majoritatea acțiunilor propuse spre finanțare în cadrul programului Interreg Next România-Republica Moldova sunt o continuare a investiției deja realizate de Programul Operațional Comun ENI România-Republica Moldova 2014-2020 și ENPI România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013. Acoperind aceeași arie eligibilă, programul 2014-2020 a finanțat proiecte din domeniile educației, sănătății, prevenirii dezastrelor, combaterii crimei organizate, patrimoniului cultural, dar și infrastructurii de transport și TIC și cercetare și inovare, care nu mai sunt abordate în prezentul program.

Nevoile care au generat strategia programului pentru programul 2014-2020 sunt încă prezente în zona eligibilă, iar problemele suplimentare apar din cauza pandemiei de COVID 19. Cu un număr mare de peste 200 de cereri depuse, părțile interesate au dovedit un mare interes pentru cooperarea în zonă.

În perioadele de implementare a programelor anterioare, strategiile programelor ENPI România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 (perioada de implementare încheiată la 31 decembrie 2019) și ENI România-Republica Moldova 2014-2020 (în implementare) au vizat îmbunătățirea dezvoltării economice și sociale a zona, precum și sporirea protecției mediului și prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență prin acțiuni comune.

Problemele vizate de Obiectivul de politică 2 au fost abordate de ambele programe anterioare. Programul ENPI a dedicat o Prioritate dezvoltării de soluții pe termen lung la problemele de mediu cu care se confruntă zonele de frontieră, în special cele asociate cu sistemele de management al apei și canalizării, precum și urgențelor de mediu, unde o abordare coordonată este esențială, în timp ce ENI programul se concentrează numai pe probleme legate de prevenirea și intervenția în caz de dezastre naturale și provocate de om și gestionarea situațiilor de urgență.

Deși încă semnificative în ceea ce privește nevoile zonei eligibile, acțiunile care ar putea îmbunătăți mobilitatea în zonă nu mai sunt abordate, întrucât au pus în discuție în programele anterioare multiple probleme legate de proprietatea/administrarea infrastructurii, costuri ridicate asociate cu investiția, perioade lungi de implementare și nivelul scăzut de interes al părților interesate relevante în depunerea și implementarea proiectelor.

De asemenea, abordarea provocărilor comune semnificative din domeniul sănătății, educației, culturii și turismului durabil a făcut parte din strategiile programelor precedente ENPI și ENI care acoperă acest domeniu. Interesul pentru aceste domenii în programul ENI a fost semnificativ și tinde să continue, conform concluziilor trase în urma diferitelor niveluri de consultări ale părților interesate desfășurate pe parcursul procesului de programare. Proiectele au implicat o gamă largă de parteneri, cum ar fi autorități locale și regionale, școli profesionale, tehnologice și sanitare, universități, spitale locale, municipale și regionale și ONG-uri. Parteneriatele construite pentru implementarea acestor proiecte s-au dovedit a fi creative și chiar inovatoare pentru



zona transfrontalieră, inventive și angajate și pot fi un punct de plecare valoros pentru viitoarele parteneriate și capitalizare.

Problemele legate de managementul frontierelor și infrastructura conexă au fost, de asemenea, abordate în perioada de programare 2014-2020. Proiectele contractate în cadrul exercițiului de finanțare 2014-2020 au depășit obiectivele programului în ceea ce privește numărul de participanți implicați în activități comune de consolidare a capacităților (schimb de experiență, vizite de studiu, traininguri etc.), precum și dotările poliției, poliției de frontieră și vamale. servicii din zona eligibilă modernizate cu suport de program. Domeniul a atras participarea autorităților de aplicare a legii de la nivel central, regional și local, în parteneriat cu administrațiile locale în unele cazuri, cooperând pentru a găsi strategii, planuri, instrumente și mijloace adecvate de prevenire și combatere a criminalității transfrontaliere.

Programele anterioare ENPI și ENI, implementate în această zonă transfrontalieră au contribuit semnificativ la îmbunătățirea calității vieții comunităților din zonă. Cu toate acestea, noul program Interreg se poate baza pe cunoștințele existente și pe experiența de cooperare dobândită în exercițiile anterioare și poate utiliza rezultatele pozitive ale anterioare proiecte, pentru a genera evoluții viitoare, întrucât nevoile identificate prin analiză sunt încă relevante pentru zonă.

Programul ENI România-Republica Moldova 2014-2020 a oferit sprijin adecvat potențialilor săi solicitanți în faza de generare a proiectului, folosind diverse canale și instrumente. Evenimentele de informare și formare față în față și forumul de parteneriat organizate în zona programului au fost considerate printre cele mai utile instrumente de către potențialii solicitanți. Cu toate acestea, deoarece restricțiile cauzate de pandemia COVID-19 au forțat programul să caute abordări hibride fără a diminua calitatea conținutului, mediul online merită să fie explorat creativ. Instrumentele și modalitățile reînnoite sau modernizate pentru a dezvolta capacitățile potențialilor solicitanți și, în continuare, ale beneficiarilor programului, trebuie luate în considerare în acest mediu în schimbare. Exemplele pot varia de la de exemplu tutoriale, facilitate de căutare de parteneri pe web, seminarii/workshop-uri online, către platforme de învățare online sau birou de asistență. Generarea proiectelor ar putea fi susținută și de o bibliotecă web de rezultate în urma exercițiului 2014-2020, care urmărește să informeze și să inspire solicitanții interesați, oferindu-le indicii și idei despre cum să reproducă, multiplica sau continua realizările trecute, evitând în același timp dublarea.

Terminologia programului, actualizată în conformitate cu noile reglementări, trebuie explicată în mod adecvat în Ghid și pe parcursul cererilor de propuneri. Noua abordare a logicii de intervenție la nivel de program și proiect trebuie evidențiată pentru a se asigura că propunerile primite, evaluate și selectate sunt în concordanță cu conceptele și direcțiile UE.

O atenție deosebită trebuie acordată solicitanților care intenționează să execute componente de infrastructură care necesită, ca parte a pachetului de aplicații,

documentații tehnice pentru a dovedi maturitatea proiectului și pregătirea pentru implementare. Întrucât există diferențe semnificative, în acest sens, între prevederile legale din România și Republica Moldova, Ghidul ar trebui, cu sprijinul actorilor naționali, să clarifice specificitățile pentru a limita numărul de clarificări pe parcursul procesului de evaluare. În mod similar, este important ca orice particularitate națională care afectează conținutul pachetului de candidaturi să fie luată în considerare în prealabil și să fie explicită în Orientările pentru solicitanți.

Sarcina administrativă la depunerea proiectelor poate fi redusă și mai mult prin limitarea numărului de documente solicitate în pachetul de candidaturi la cele necesare și relevante în scopul evaluării și selecției, folosind sistemul informatic și trecând complet depunerea și evaluarea documentelor în format electronic. Formularul de cerere va urma modelul elaborat de INTERACT, eventual ajustat în funcție de rezultatele consultărilor și deciziile Comitetului de Monitorizare.

Procesul de evaluare a fost foarte prelungit în programul 2014-2020 prin urmare, în scopul unei evaluări rapide, echitabile și de bună calitate, urmărind și evitarea riscului de dezangajare, programul 2021-2027 trebuie să urmărească simplificarea întregului proces și mecanismele de suport. În acest scop, toate structurile programului trebuie să-și unească eforturile pentru o utilizare optimă a resurselor programului, cu o atenție mărită asupra rezultatelor dorite - proiecte de bună calitate selectate și finanțate. Un prim pas ar fi concentrarea mai bine a eforturilor de evaluare pe căutarea proiectelor care au un caracter transfrontalier puternic și o relevanță transfrontalieră clară, precum și caracteristici operaționale bune care sprijină implementarea fără probleme în cazul în care sunt selectate.

Deși circumstanțe neașteptate au întârziat și au creat blocaje repetate în timpul contractării și implementării, programul 2014-2020 a rămas atractiv pentru beneficiari, în timp ce capitalul de încredere în structurile programelor și finanțarea UE au rămas pozitive, facilitând astfel un mediu de lucru fluid și colaborativ. Cooperarea directă între părțile interesate regionale sau locale și programul de deblocare a anumitor provocări specifice de implementare și de menținere a proiectelor pe drumul cel bun s-a dovedit a fi necesar și eficient. Având în vedere principiul parteneriatului, asigurarea proprietății locale asupra rezultatelor, fie ele pozitive sau negative, este o practică care merită continuată, sau chiar oficializată în procedurile programului NEXT.

Având în vedere experiențele 2014-2020 și orientarea către simplificare dată de noile reglementări, misiunea programului va fi revizuirea și ajustarea procedurilor sale de monitorizare internă, valorificând la maximum și la maximum demersul de evaluare a riscurilor în ceea ce privește verificările de management, cu un ochi atent asupra utilizării resurselor și cronologiei programului.

De asemenea, trebuie acordată atenție accelerării, prin mecanisme specifice la nivel de program, a cheltuielilor publice și a plăților către beneficiari, în timp ce orientarea către rezultate oportune la nivel de proiect trebuie să fie puternică și clară. Monitorizarea în sistem electronic este un obiectiv urmărit de mult și intenția

programului este de a utiliza pe scară largă JEMS pentru a asigura, în măsura posibilului, o monitorizare în timp real prin facilitățile oferite de e-sistem. Accesul va fi deschis tuturor actorilor din ambele țări participante, în timp ce sarcina administrativă asupra beneficiarilor și structurilor programului va fi astfel redusă.

Programul trebuie să se alăture altor programe și inițiative și să caute diversificarea instrumentelor, mijloacelor și modalităților de comunicare cu privire la rezultate, precum și informații relevante care ajung contribuitorilor europeni despre spațiul de cooperare și eforturile depuse la frontierele externe ale UE.

Practica instalată în perioada 2014-2020 de a cere proiectelor să aloce cel puțin 2% din costurile lor directe totale, excluzând infrastructura, la vizibilitate, comunicare și informare s-a dovedit a avea rezultate pozitive și ar trebui menținută ca o modalitate de a asigura un buget suficient pentru activități cu impact, alături de un inventar al acțiunilor care trebuie efectuate în mod obligatoriu prin proiecte. Pe baza datelor 2014-2020, acest tip de cheltuieli, împreună cu costurile administrative și cu personalul, pot fi luate în considerare ca o opțiune de cost simplificată la nivel de proiect (rata forfetară).

### 1.1. Justificare pentru selectarea obiectivelor de politică și a obiectivelor specifice Interreg, prioritățile corespunzătoare, obiectivele specifice și formele de sprijin

Obiectiv de politică selectat sau obiectiv specific Interreg selectat	Obiectiv specific selectat	Prioritate	Justificarea selecției
<p>Obiectivul de politică 2 - O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon, care se îndreaptă către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și a adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor, precum și a unei mobilități urbane durabile</p>	<p>Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor de dezastre și a rezilienței, ținând seama de abordările ecosistemice</p>	<p>Comunități verzi</p>	<p>În ultimul deceniu, clima a cunoscut schimbări considerabile în zona programului (și nu numai). De la secete severe la precipitații abundente, populația a trebuit să se confrunte cu fenomene extreme mai des decât în trecut. În 2019, suprafețele din Republica Moldova supuse riscului de inundații se ridicau la 2.315 km<sup>2</sup>, în timp ce în România cifra era de 14.564 km<sup>2</sup> (la nivel național). În plus, utilizarea necontrolată a resurselor forestiere din punct de vedere al defrișărilor este considerată o cauză a alunecărilor de teren în zona eligibilă. În cadrul procesului de consultări desfășurate pentru elaborarea programului, participanții care activează în domeniul prevenirii riscului de dezastre în ambele țări și-au exprimat intenția puternică de a colabora pentru îmbunătățirea pregătirii și prevenirea mai multor tipuri de dezastre, atât naturale, cât și provocate de om. O valorificare a proiectelor transfrontaliere anterioare finanțate de UE în domeniul prevenirii riscului de dezastre ar reduce decalajul dintre cele două țări în ceea ce privește prevenirea, pregătire și rezistență în caz de dezastre, contribuind la o mai bună adaptare la schimbările climatice. Dezvoltarea unor mecanisme moderne de monitorizare și avertizare timpurie pentru dezastre naturale și/sau provocate de om reprezintă o prioritate pentru autorități. Toate cele de mai sus, împreună cu un grad sporit de conștientizare a populației ar contribui la diminuarea daunelor materiale și a pierderilor de vieți omenești în comunitățile din zona de frontieră.</p>

	<p>Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare</p>	<p>Comunități verzi</p>	<p>Utilizarea resurselor forestiere din punct de vedere al defrișărilor indică o tendință destul de stabilă în Republica Moldova, în timp ce în zona eligibilă a României nu a fost raportată nicio defrișare a resurselor forestiere în perioada 2015-2019. Cu toate acestea, ambele țări au manifestat un interes puternic față de acțiunile privind împădurirea în timpul procesului de consultare, cu scopul de a evita dezastrele naturale precum alunecările de teren și inundațiile. În 2019, suprafețele din Republica Moldova supuse riscului de inundații se ridicau la 2.315 km<sup>2</sup>, în timp ce în România cifra este de 14.564 km<sup>2</sup>.</p> <p>Pe lângă creșterea securității comunităților de frontieră amenințate de dezastre naturale, investițiile în conservarea biodiversității naturii ar contribui la refacerea speciilor pe cale de dispariție și la aducerea de noi specii în zonă, rezistente la schimbările climatice. Elaborarea de planuri și strategii comune de management pentru ariile protejate împreună cu recunoașterea lor la nivel internațional prin certificare oficială ar ajuta ambele țări să-și sporească moștenirea naturală și să dezvolte un turism sigur în zona eligibilă. Comunitățile locale ar beneficia de mai multe oportunități de dezvoltare și, de asemenea, ar deveni conștiente de importanța conservării biodiversității zonei.</p>
--	---	-------------------------	---

<p>Obiectivul de politică 4 - O Europă mai socială și mai incluzivă, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale</p>	<p>Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online</p>	<p>Dezvoltare socială transfrontalieră</p>	<p>Investițiile în învățământul public reprezintă o nevoie constantă în ambele țări participante, deși procentul alocat de PIB a ajuns la aproape 6 în 2019 în Republica Moldova, în timp ce în România procentul a crescut de la 2,8 în 2016 la 3,4 în 2019. Pandemia de COVID-19 a adus importante investiții în dotarea cu echipamente a școlilor din ambele țări, când au fost cumpărate dispozitive IT pentru a crea condiția prealabilă pentru școlarizarea online. Cu toate acestea, consultările purtate cu autoritățile centrale și locale din ambele țări au relevat necesitatea urgentă de investiții în infrastructura educațională, în modernizarea și dotarea școlilor, universităților, unităților de învățământ profesional și bibliotecilor publice, a creării de noi resurse didactice. Resursa umană implicată în actul educațional are nevoie și de pregătire și actualizare constantă, prin urmare activități comune de dezvoltare a abilităților și metodelor de predare ar contribui la armonizarea celor două sisteme educaționale și la reducerea disparităților dintre cele două țări. Schimburile de experiență pentru cadrele didactice și studenți, elaborarea de programe comune, strategii comune în domeniul educației ar contribui, de asemenea, la aducerea sistemelor de învățământ din ambele țări la același nivel și la creșterea mobilității în acest domeniu.</p>
---	--	--	---

	<p>Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate</p>	<p>Dezvoltare socială transfrontalieră</p>	<p>O problemă importantă a structurii forței de muncă din domeniul sănătății în Republica Moldova este legată de îmbătrânirea profesioniștilor actuali. În 2019, 30,27% din cei 12.552 de medici s-au aflat în apropierea datei de pensionare. Aceeași situație alarmantă este valabilă și pentru asistenți, 3.086 de asistenți fiind aproape de pensionare în 2019. Sunt șanse ca această problemă să se aprofundeze chiar și în anii următori întrucât tinerii medici nu sunt dispuși să lucreze în condițiile oferite de guvern. Un alt motiv important pentru a ține tinerii medici departe de spitale este lipsa infrastructurii medicale de vârf.</p> <p>Pe de altă parte, sistemul de sănătate din zona eligibilă a României se caracterizează prin următoarele aspecte principale:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- o diferență clară între infrastructura și cazurile complexe de rezolvat în cele 4 județe;</li> <li>- spitalele mai mici tratează doar cazuri diagnosticate necomplicate, referindu-se la un număr mare de pacienți la spitalele municipalității reședință de județ;</li> <li>- inechități în acoperirea serviciilor de sănătate între zona rurală și urbană, mai ales în județe, precum Vaslui și Botoșani;</li> <li>- nu o dovadă clară a dispozitivelor medicale de ultimă generație și a nivelului respectiv de utilizare a acestora în spitalele publice;</li> <li>- lipsa resurselor umane, cu un număr redus de medici și asistenți medicali față de media UE. Mai mult, repartizarea neuniformă a medicilor reprezintă o barieră suplimentară în calea accesului la asistență medicală în zona eligibilă a României.</li> <li>- lipsa unui set clar de indicatori care să vizeze calitatea actului medical, astfel încât să stimuleze spitalele publice să fie mai eficiente.</li> </ul>
--	---	--	---

		<p>În ambele țări există un risc mare de colaps al sistemului public de sănătate prin lipsa medicilor generat de exodul de creiere, medicii tineri părăsind atât Republica Moldova, cât și zona eligibilă a României și, prin urmare, o scădere a calității actului medical. și timpul de raspuns.</p> <p>Construirea de noi spitale, reabilitarea și modernizarea celor existente și, cel mai important, dotarea cu echipamente de ultimă generație ar crește calitatea actului medical și pregătirea sistemului din punct de vedere al infrastructurii. Mai mult, investiția în pregătirea personalului medical, schimbul de experiență, dezvoltarea procedurilor comune este a doua condiție pentru un sistem medical puternic. Acest lucru ar ajuta, de asemenea, la diminuarea procesului de exod al creierelor și ar oferi condiții mai bune pentru comunitățile de graniță în care să trăiască. Pandemia de COVID-19 a pus sistemul de sănătate la un test structural și și-a dezvăluit punctele slabe mai mult decât orice perioadă din ultimele decenii. Împreună cu alte surse de finanțare, programul poate contribui la îmbunătățirea capacității sistemului de a face față provocărilor actuale împreună cu orice altă situație excepțională, inclusiv prin parteneriat consolidat.</p>
--	--	--



	<p>Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială</p>	<p>Dezvoltare socială transfrontalieră</p>	<p>Turismul este un potențial activ competitiv important pentru zona de bază eligibilă. Moștenirea culturală comună a zonei este o componentă cheie care poate constitui baza pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.</p> <p>În perioadele anterioare de programare, proiecte în domeniul patrimoniului cultural au fost implementate și s-au dovedit a fi de mare interes pentru beneficiarii din zonă. Câteva dintre ele au fost continuate de-a lungul a două perioade de programare (adică reabilitarea Cetății Soroca etc.), deoarece acestea necesită o sumă mare de fonduri pentru a fi investite și în majoritatea cazurilor sunt mai multe etape de lucrări de realizat pentru a avea un monument istoric restaurat și inclus în circuitul turistic. Într-o zonă cu multe situri istorice și culturale, cu tradiții bine păstrate, investițiile în turism ar contribui semnificativ la dezvoltarea economiilor locale ale comunităților de graniță, prin atragerea unui număr mai mare de turiști și încurajarea meșteșugurilor locale. Promovarea acestor bunuri turistice este o componentă cheie a acestui proces, împreună cu investiția în recondiționarea și digitalizarea siturilor de patrimoniu cultural.</p>
--	--	--	--

<p>Obiectivul specific Interreg 1 - O mai bună guvernare a cooperării</p>	<p>Consolidarea eficacității administrației publice prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni, actorii societății civile și instituții, în special în vederea soluționării obstacolelor juridice și de altă natură din regiunile de frontieră (</p>	<p>Cooperare transfrontalieră</p>	<p>România, ca stat membru al Uniunii Europene, are o experiență îndelungată în accesarea și implementarea proiectelor finanțate de UE. Autoritățile de la nivel național și regional/local își pot împărtăși expertiza cu omologii moldoveni și ambele părți pot lucra împreună pentru a identifica soluții comune la problemele zonei eligibile. Elaborarea de strategii comune de dezvoltare în diverse domenii de acțiune, schimbul de experiență prin vizite de studiu, dezvoltarea instrumentelor TIC, elaborarea de protocoale comune, stabilirea de noi măsuri legislative pentru a ajuta cooperarea transfrontalieră ar îmbunătăți semnificativ relațiile dintre cele 2 țări participante și ar contribui la reducerea disparităților în termenii capacității instituționale.</p>
<p>Obiectivul specific Interreg 2 - O Europă mai sigură și mai securizată</p>	<p>Gestionarea trecerilor frontierei și gestionarea mobilității și migrației</p>	<p>Cooperare transfrontalieră</p>	<p>Gestionarea eficientă a frontierelor necesită ca frontierele externe ale UE să fie atât eficiente (facilitând migrația legală, comerțul și tranzitul legitim) cât și sigure (prevenirea comerțului și tranzitului ilegal) precum și migrație neregulată<sup>1</sup>. În multe privințe, aceasta necesită o cooperare strânsă la nivel național, dar cooperarea transfrontalieră are, de asemenea, un rol important de jucat, de exemplu în modernizarea infrastructurii de trecere a frontierei, în îmbunătățirea schimbului de informații și a cooperării între autoritățile de frontieră la nivel local sau în îmbunătățirea guvernantei printr-o abordare mai coordonată a managementului.</p>

		<p>România și Moldova au în comun un număr de 9 puncte de trecere a frontierei terestre în zona eligibilă. Dintre acestea, 6 puncte de trecere a frontierei sunt deschise traficului rutier, în timp ce 3 dintre ele sunt dedicate trecerii frontierei feroviare.</p> <p>Consultările purtate cu părțile interesate ale programului au relevat necesitatea investițiilor în infrastructura și echipamentele necesare pentru supravegherea frontierei, pentru misiunile comune de intervenție, precum și pentru prevenirea faptelor criminale. Pentru a avea un răspuns coerent, autoritățile implicate în managementul frontierelor, împreună cu forțele de poliție și jandarmerie care se ocupă de prevenirea și combaterea criminalității în zona de frontieră trebuie să aibă proceduri comune, să urmeze o pregătire similară și să aibă un nivel similar de dotare, ca și cel al acestora. activitățile sunt plasate la frontierele externe ale UE. De aceea, această acțiune din cadrul acestui obiectiv Interreg specific necesită o finanțare considerabilă din partea ambelor state participante.</p>
--	--	--

<sup>1</sup> EC EAS (2020) Document comun privind programarea strategică Interreg NEX

## 2. Priorități

### 2.1. Titlul priorității:

#### Comunități verzi

##### 2.1.1.1 Obiectiv specific

Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor de dezastre și a rezilienței, ținând seama de abordările ecosistemice

##### 2.1.1.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la aceste specificități ale Obiectivului și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, după caz

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- Construirea/reabilitarea/modernizarea infrastructurii în domeniul intervenției și pregătirii pentru situații de urgență;
- Dotare cu echipamente pentru intervenții de urgență;
- Planuri/proceduri/instruiri operaționale comune pentru prevenirea și managementul riscurilor;
- Monitorizarea hidrologică a râurilor, temperatura apei, măsurarea precipitațiilor, regimul gheții;
- Întărirea malurilor râurilor, canalelor, starea barajelor, împărțirea malurilor râurilor;
- Activități de prevenire pentru eliminarea eroziunilor;
- Campanii de conștientizare a populației aflate sub riscul dezastrelor naturale sau provocate de om.

##### 2.1.2.1 Obiectiv specific

Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

##### 2.1.2.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la specificul Obiectivului și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, după caz

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- Elaborarea de planuri/proceduri comune de management pentru ariile protejate;
- Evaluarea, protecția și îmbunătățirea ecosistemelor existente (activități de cercetare, inventariere a resurselor, protecția speciilor pe cale de dispariție, eradicarea speciilor invazive, împăduriri etc.);
- Campanii de conștientizare pentru protecția și promovarea turismului ecologic în zonele protejate.
- Infrastructură verde urbană.

## 2.2. Titlul priorității:

### Dezvoltare socială transfrontalieră

#### 2.2.1.1 Obiectiv specific

Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

2.2.1.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la aceste specificități ale Obiectivului și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, după caz

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- construcția/reabilitarea/modernizarea infrastructurii de învățământ;
- dotarea cu echipamente a instituțiilor de învățământ (școli, universități, biblioteci);
- acțiuni comune în domeniul educației (strategii, traininguri, ateliere de lucru, schimb de experiență etc.).

#### 2.2.2.1 Obiectiv specific

Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate

2.2.2.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la aceste specificități ale Obiectivului și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, după caz

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- Construirea/reabilitarea/modernizarea infrastructurii sanitare;
- Dotare cu echipamente (inclusiv IT, digitalizare, active mobile, echipamente pentru situații de urgență);
- Instruiri/proceduri/schimb sau experiență în comun;
- Campanii de conștientizare.

#### 2.2.3.1 Obiectiv specific

Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială

2.2.3.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la acest Obiectiv specific și la strategiile macro-regionale și la strategii marine, după caz.

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- Reabilitarea/modernizarea și dotarea patrimoniului cultural;
- Reabilitarea infrastructurii legate de siturile de patrimoniu cultural;
- Promovarea patrimoniului cultural (campanii de promovare, evenimente culturale

etc.);

- Promovarea platformelor digitale pentru turism;
- Promovarea siturilor de patrimoniu cultural și includerea acestora în rețelele și lanțurile de turism transfrontalier;
- Campanii comune, publicații, studii, strategii de îmbunătățire a potențialului turismului transfrontalier;
- Schimb de cunoștințe și bune practici în domeniul întreținerii și revitalizării zonelor și siturilor de patrimoniu cultural care cresc atractivitatea și potențialul turistic;
- Înființarea de rețele comune în domeniul turismului și culturii.

### 2.3. Titlul priorității:

#### Cooperare transfrontalieră

##### 2.3.1.1 Obiectiv specific

Consolidarea eficacității administrației publice prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni, actorii societății civile și instituții, în special în vederea soluționării obstacolelor juridice și de altă natură din regiunile de frontieră

##### 2.3.1.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la specificul Obiectivului și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, după caz

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- strategii/planuri de acțiune/instruire transfrontaliere comune;
- soluții comune pentru cooperarea transfrontalieră (care pot include dotarea de echipamente, software, construcția/reabilitarea/modernizarea infrastructurii transfrontaliere);
- campanii de informare și conștientizare.

##### 2.3.2.1 Obiectiv specific

#### Gestionarea trecerilor frontierei și gestionarea mobilității și migrației

##### 2.3.2.2 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția preconizată a acestora la specificul Obiectivului și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, după caz

Tipul orientativ de activități care urmează să fie finanțate în cadrul acestui Obiectiv specific poate fi următorul:

- strategii/planuri de acțiune/instruire transfrontaliere comune;
- soluții comune pentru cooperarea transfrontalieră (dotare cu echipamente, software, construcție/reabilitare/modernizare a infrastructurii transfrontaliere);
- campanii de informare și conștientizare.

